

расейскім. Дык вось за адну з асноўных страваў нашага бистра абралі *дранікі*. Смажаныя на камбі-глушчы, яны вельмі смакуюць наведнікам пад слабанацэненую там беларускую гарэліцу.

На мяжы тысячагодзьдзяў *дранікі* застаюцца знакам беларускага. Нездарма адзін зь беларускіх сайтаў у Інтэрнэце яго стваральнікі назвалі максымальна ясна — *дранікі*. І ствава ўнівэрсальная, і сайт на розныя густы. *Дранікі* — той наш атрыбут, якому беларусы пакуль нязьменна верныя. Хто ніхто нат ня супраць таго, каб проціпаставіць нашыя *дранікі* зьненавідным іншаземным прысмакам. Так вось і было на сёлетнім „Славянскім базары“, на адным з канцэртаў якога давялося пачуць прыпевачку:

Як я *дранікі* ўсё ела,
Дык нідзе мне не сьвярбела,
Як я „сьнікерсаў“ паела,
Дык усё мне засьвярбела.

Друк

Вінцэсь Мудроў

Друк, як сьведчыць Тлумачальны слоўнік беларускай мовы, гэта ня што іншае, як сукаватая палка. Палка — рэч звычайная, але тым ня менш яна пакінула адметны сьлед у гісторыі нашага народу, бо часьцяком гуляла па сьпінах непакорлівых беларусаў.

І ў гэтым сэнсе самымь важкім і сукаватым быў, безумоўна, партыйна-савецкі *друк*. Вось што пісала наконт гэтага, скажам не без іроніі, Беларуская Савецкая Энцыкляпэдыя: „Савецкі *друк* — важны сродак палітычнай асьветы масаў... Гэта прапагандыст, агітатар і арганізатар, дзейная зброя ў ажыцьцяўленьні актуальных задач камуністычнай партыі“.

У наш час выхаваўчая роля *друку* яшчэ больш узрасла. Але сёньня *друк* — гэта ўжо ня нейкая там сукаванка, а літое, кампактнае, зручнае выкарыстаньне гумавае прылады. Яно вельмі дзейснае ў справе выхаваньня масаў, але карыстацца ім трэба са спрытам. Так, па студэнцкім карку трэба біць з замахам, з адцяжкаю, а па той жа прафэсарскай галаве наадварот — без замаха, але рашуча й хватка. Так, каб *дручок* аж загуў у напятай руцэ.

Прапагандысты й выхавальнікі сьціпла называюць гэтае прыладзьдзе спэцсродкам і тым самым прыніжаюць ягоную ролю ў жыцьці грамадства. Насамрэч гэты спэцсродак выхаваньня ўжо даўно стаў апошнім аргумэнтам і своеасаблівым сакральным сымбалам сёньняшняй улады.

Дрыгва

Сяржук Сокалаў-Воюш

Першае, з чым асацыюецца гэтае слова, — балота. Другое — аповесьць Якуба Коласа. А вось *дрыгавічы*, старажытнае племя, згадваюцца не адразу.

Дрыгва роднасная аднакарэнным літоўскаму і латыскаму словам са значэньнем „вільгаці“ і беларускаму дзеяслову „дрыгацца“.

Дрыгвяністы, *дрыгвяны*, *дрыгвянае* балота, *дрыгвіна* — адно месца ў *дрыгве*, а таксама назва ежы, якую цяпер мянуюць як „квашаніна“. Як ба-

чым, вытворных ад *дрыгва* ня так і шмат. Няма ў нас ад гэтага слова ні назваў населеных пунктаў, ні прозьвішчаў. Выглядае, што для беларусаў гэтае слова штосьці большае, чымся топкая, балоцістая мясьціна. Гэта падсвядома адчуваюць і беларускія пісьменьнікі, у якіх *дрыгва* амаль ніколі не асацыюецца зь нечым адназначна адмоўным. Дый наагул, беларус хутчэй скажа балота, багна, твань, імшара, імшарына, імшарышча, амшара ці нават алёс, чым *дрыгва*. Мы як бы ашчаджаем гэтае слова, бо адчуваем у ім паганскую пракаветнасьць.

„Скрыпка *дрыгвы* й верасовых пустэчаў“ — так паэтычна назваў адзін свой твор Караткевіч. У яго ж „Дзікае паляваньне караля Стаха“ паэтычна ляціць над той самай *дрыгвой*.

Як сьведчаць навуковыя крыніцы, на сёньня *дрыгвяністыя* месцы ў Беларусі засталіся пераважна на тэрыторыях некаторых запаведнікаў і заказнікаў. Савецкая мэліярацыя амаль цалкам зьнішчыла *дрыгву*.

Дуда

Міхась Скобла

Эх, скрочу я дудку,
Такое зайграю,
Што ўсім стане чутка
Ад краю да краю.

І стала чутка, і стала жудка, і верш Францішка Багушэвіча як пракляты залом застаўся на беларускай ніве ў ХХ стагодзьдзі. Яго спрабаваў разблытаць Купала, дый ягоная *дудка-жалейка* дачасна зайшлася жалем. І Коласаў Сымон-музыка ня даў рады, хоць і сілкаваў свой талент „ад казак вечароў, ад песень дудароў“. А казка *Дудара* на імя Алесь у 20-я гады пачыналася зусім не на казачны лад: „Пасеклі наш край папалам“.

Вясёлыя сынонімы *дудкі* — сьверасьцёлка, сапёлка, шасьцяруха, пішчэлка, гульлівыя прыказкі накшталт „Без смыка і без дуды ходзяць ногі не туды“ ня здолелі адвадзіць містычнай багушэвіцкай жуды ад тых, хто адважваўся *дудзець*. І невядома, куды зайшлі ногі Ёладзімера *Дудзіцкага*, які бяссьледна зьнік у 1968 годзе, даўшы згоду ачоліць Беларускаю службу Радыё Свабода.

400 гадоў існуе *дуда* ў Беларусі. Нават на здольнага паэта ці песьняра сталі казаць „*Божая дудка*“.

А калі на беларускім апазыцыйным мітынгу ў 90-я гады ўшаноўвалі хвілінай маўчаньня памяць Джыхара *Дудаева*, чачэнскі герой не здаваўся чужаком, бо ягонае прозьвішча лёгла дзялілася на два беларускія словы.

А ў сучасных змагарных песьнях *дуда* нават захапіла першыньство сярод вайсковых музычных інструмэнтаў.

Дуды над хлопцамі граюць трывожна,
Над полем бітвы сьпявае рог,
Тапчыце зямлю, легіёны Божыя,
Наперадзе вораг, за намі — Бог.

Гэта — гімн беларускага „Белага Легіёну“, чые ўлёткі прамаўляюць да людзей коратка, як стрэл — мы тут.